

Valdresmusea skal bli det fremste museet i landet i arbeidet med levande tradisjonskultur

Valdresmusea forvaltar eit av landets viktigaste idrettsarkiv, «Arkivet etter Anna og Erling Stordahl». Arkivet er eit av dei største ved Valdres Folkemuseum og inneheld 351 arkivboksar, 39 avisutklippsbøker, og er ordna tematisk i 15 kategoriar. Arbeidet med ordninga vart utført i åra 1999–2006. Arkivet vart i 2014 del av Norges dokumentarv, som er den norske delen av UNESCOs Memory of the World-register.

Innhold

1. Innleiing
2. Rammer og styringsverktøy
3. Økonomi og administrasjon
4. Museumsfagleg arbeid og utvikling
5. Tiltaksplan 2022

Innleiing

Valdresmusea forvaltar fem moderne driftsbygningar, 107 historiske bygningar, 26 andre kulturminne, 700 papirarkiv, 30 000 gjenstandar, 16 000 arkivopptak med song og musikk, 100 000 historiske foto, 300 000 dokumentasjonsfoto og 100 000 draktregistreringar. Valdresmusea er inga samling, men ei moderne bedrift med 25 tilsette og ein årleg omsetning på 21,5 mill. kroner. Dette forpliktar museet til ansvarleg økonomistyring og til å legge planar og strategiar for museumsfagleg drift og utvikling.

Tiltaksplanen speglar det økonomiske handlingsrommet. Dette følgjer av dei økonomiske vilkåra gitt av statsbudsjettet og dei øvrige offentlege tilskotta, i tillegg til dei inntektene som museet skapar sjølv. Det statlege tilskottet utgjer brorparten av det offentlege tilskottet og vart frå 2021 utvida med kr. 500 000 til å styrke arbeidet med mangfald og samfunnsrolle. Arbeidsplanen følgjer elles styrets målsettingar slik desse kjem til uttrykk gjennom selskapets strategi – og dei måla som styresmaktene elles ber ein følge særleg opp. Totalbudsjettet er på kr. 21 556 000. Budsjettet viser eit positivt resultat på kr. 222 324.

Med prosjektmidlar får museet realisert mange viktige oppgåver. Men prosjektmidlane bidreg òg til at ein sikrar botnlina i budsjettet. Det er isolert sett flott, men òg litt utfordrande, særleg for dei prosjekta der midlane i sin heilskap er gitt for å utvikle norsk museumssektor. Det fortel at det ikkje ligg inndecking for dei faste kostnadane – som aukar – i dei faste offentlege tilskotta – som ikkje aukar. Prosjekttilskott, til trass, den økonomiske ramma er derfor trong. Eit mål for styret må derfor vere å jobbe vidare for å auke dei offentlege tilskotta. Utan ei auke i desse tilskotta, vil ein ikkje kunne ta på seg nye oppgåver.

I 2021 kom det på plass ein ny avtale med kommunane. Styret og administrasjonen har god dialog med eigarane om samarbeidet – og om vegen vidare for auka kommunal støtte. Frå fylkeskommunen har det kome signal om at tilskottet vil halde seg på 2020-nivå. Fylkeskommunen møter store utfordringar og må framleis kutte i drifta. Administrasjonen held fram dialogen med fylkeskommunen og den politiske leiinga på Stortinget om framtidig museumsdrift for Bagnsbergatn Nasjonale Krigsminne.

Dei siste åra har regjeringa styrkt musea si rolle i arbeidet med inkludering og mangfald. I samband med 50-års-markeringa for avskaffinga av homoparagrafen i 2022, ber styresmaktene om at det blir lagt ein særleg innsats på tiltak som skal motverke utestenging og diskriminering. Saman med Nasjonalmuseet og Skeivt arkiv skipar Valdresmusea og Norsk institutt for bunad og folkedrakt til seminaret Skeiv bygdehistorie og ei utstilling med skeive tematikkar.

Tiltak knytt til mangfald følgjer òg av det statlege tilskottet frå 2021. Innsatsar på dette området er i tillegg til dei skeive tematikkane forskingsprogrammet «Museene i mangfoldige samfunn», der museet bidreg med ein fagfelleverdert artikkel, og «Ung i debatten», eit demokratiprogram to år for elevlar i den vidaregåande skulen. «Ung i debatten» er finansiert av Sparebankstiftelsen DNB og strekker seg over to år. Finansiert av Sparebankstiftelsen DNB er òg eit rekrutteringstiltak i eldre handverk for barn og unge. I eigarmøte i september 2021 gav kommunane god tilbakemelding på tiltak retta mot barn og ungdom. Ein held fram tiltak på dette området på same nivå som i 2021.

Styret vedtok i 2021 å løfte støling og hyttekultur som eige satsingsområde. Frå 2022 får Valdresmusea 2,6 millionar kroner frå Norsk kulturråd sitt samfunnsrolleaktør-program til tiltak innfor dette området. Eit skigardsdele, som er namnet på dette prosjektet, går over tre år. Slik bidreg eksterne prosjektmiddel

til å realisere viktige oppgåver innfor eksisterande arbeidsområde. Det same gjer eit eingongstilskott frå KUD på ein million kroner til vedlikehald av bygningar på utmarksområdet på Valdres Folkemuseum.

Dei budsjetterte eigenskapte inntektene for 2022 er kr. 4 834 500.

Det er framleis eit behov for dyktige handverkarar i eige stab, men mykje løyser vi ved å kjøpe tenester utanfrå. Bygningsvernet får eit løft med eingongstilskott frå Kulturdepartementet på 1 million kroner. Like viktig er eit digitalt verktøy for prioritering av antikvariske tiltak. Verktøyet er utarbeidd av tidlegare bygningsvernrådsgjevar i Hadeland, Dag Lindbråten, og identifiserer både tilstandsgrad og kostnader for dei einskilde tiltaka. Ein vil i 2022 prioritere følgjande tiltak: oppstart for fullstendig restaurering av stove og øvre låve på Frigstadplassen (VFM), diverse tiltak på sel frå Øygarden (VFM), ferdigstille tak på Brennbygningen (VFM), nytt spontak på Brakadokka (BS), og omlegging av taket på Stabellbygningen (BB). Det siste tiltaket kan berre skje med støtte frå eksterne bidragsytarar. Ein vedlikehaldsplan for Velkomstbygget, Administrasjonsbygget og Folkemusikkhuset vil òg ligge klar frå 2022.

Pandemien i 2020 og 2021 skapte store utfordringar for museumssektoren, og utanlandsmarknaden var langt på veg borte også i 2021. Musea opplevde i snitt for 2020 eit bortfall av besøkande på 54 %. I 2021 tok dette seg opp noko att og for 2022 budsjetterer ein med ein besøksvekst på 8 % frå 2020-nivå, og ei forventa billettinntekt på dryge 600 000 kroner.

Valdresmusea opna i 2021 nye utstillingslokale på Valdres Folkemuseum. Dei nye utstillingane har vorte eit viktig aktivum for museet og regionen, og det har auka kvaliteten i tilbodet for dei besøkande. Tiltaket er finansiert med støtte frå staten, fylkeskommunen og private gjevarar.

Ein vedlikehaldsplan vil bli lagt fram for styret tidleg i 2022. Plana er utarbeidd av Takst Innlandet og den synleggjer tiltak med større eller mindre budsjettmessige konsekvensar. Samlingsplan er ikkje ferdig.

Fagernes 13. desember 2021

Ole Aastad Bråten
Direktør

Rammer og styringsverktøy

Valdresmusea skal overhalde norske lover og internasjonale konvensjonar som staten har slutta seg til, til dømes UNESCO-konvensjonen om immateriell kulturarv. Valdresmusea skal òg følge ICOM sitt etiske reglement. Den norske versjonen av reglementet vart revidert i 2020. Målet har vore å samkøyre dette dokumentet med styringsdokument elles. Valdresmusea har vore med i dette revisjonsarbeidet.

Tildelingsbrevet frå Kulturdepartementet inneheld det sterkaste offentlege styringssignalet og blir sendt musea kvart år etter at statsbudsjettet er vedteke i Stortinget. Tildelingsbrevet omtalar dei økonomiske rammene og rapporteringskrava. Statstilskottet er i 2022 12,3 millionar kroner. Av dette er 4,6 millionar kroner øymerka drifta av NBF.

Samarbeid og nettverk

Valdresmusea har avtale med Kulturdepartementet om drift av Norsk institutt for bunad og folkedrakt, og Valdres Natur- og Kulturpark om det regionale utviklingsarbeidet. Valdresmusea har òg avtale med Innlandet fylkeskommune og Vestre Slidre kommune om drift av Garbergfeltet i Vestre Slidre kommune.

Valdresmusea har avtale med Randsfjordmuseet om samarbeid på ei rekke område. Samarbeidet har stor verdi i seg sjølv, men er også eit svar på forventningane om ytterlegare konsolidering. Valdresmusea har godt samarbeid med dei andre musea i Innlandet òg. Valdresmusea deltek frå 2022 i seks museumsnettverk og driv eitt av dei, Drakt- og tekstilnettverket. Dei andre museumsnettverka er Fotonettverket, Musikknettverket, Kulturlandskapsnettverket, Mangfaldsnettverket og Nettverk for bygningsvern.

Stortingsmeldingar

Ei ny museums melding vart lansert i 2021. Denne la særleg vekt på forventningane om styrkt innsats på forskning, mangfald og inkludering. For Valdresmusea vil vere viktig å hegne om dei nasjonale oppgåvene. Det er dei som gir museet ein solskinnsplass i det nasjonale selskapet og som sikrar auka tilskott til drift og investering.

Økonomi og administrasjon

Omfattar arbeidet med økonomi, drift, personal, utvikling og kompetanse.

Valdresmusea skal vere ein dynamisk organisasjon med høg kompetanse og godt arbeidsmiljø. Det er eit mål at Valdresmusea skal vere den mest ettertrakta kulturarbeidsplassen i Valdres. Skal ein behalde posisjonen som det fremste museet i arbeidet med levande tradisjonskultur, må ein sikre seg dei beste folka. Ein skal utarbeide ein strategi for rekruttering og kompetanseheving.

Spissing av profilen og konsolidering av dei nasjonale oppgåvene har vore viktig for omdømet til museet, og dei museumsfaglege oppgåvene. Spissing har òg letta tilgangen til økonomiske ressursar som har gjort arbeidet ved museet rikare, og det er særleg dei nasjonale oppgåvene som har opna dører for slik finansiering. Kravet til auka eigeninntening og samarbeid med privat sektor har dessutan vore merkbart dei siste åra. Det er eit viktig mål å auke desse inntektene.

Tiltak finansiert med prosjektstøtte og/eller særskilt investeringsstøtte i 2022:

- Kurs i eldre handverksteknikkar
- Rehabilitering av Frigstadplassen
- Forskingsprosjektet «Folkemuseene i mangfoldige samfunn»
- Demokrati- og mangfaldsprosjektet «Ung i debatten»
- Yrkesfagprosjektet «Utanforskap og kloke hender»
- Rehabilitering av kursarena (VFM)
- Dataspelet «Nåløyet» i samarbeid med Tidvis (NBF)
- Jubileumsmarkering i Oslo (NBF)
- Publikasjonen «Langeleiken – heile Noregs instrument»
- Nordisk instrumentseminar
- Skeiv bygdehistorie
- Grubleseminar

Det er den offentlege finansieringa som ber økonomien i sektoren. Av det samla offentlege tilskottet på 16 millionar kroner utgjer det kommunale tilskottet 6,6 %, medan det fylkeskommunale tilskottet utgjer 16 %. Det statlege tilskottet er på heile 77,4 %, men omfattar òg tilskottet til NBF.

Styret vedtok i 2017 oppstart for arbeidet med ein ny strategi. Planen vil i tillegg til satsingsområda folke-musikk og folkedans, bygningsvern, bunad og folkedrakt, gje rom for eit fjerde satsingsområde: støl og hytte. Immateriell kulturarv, mangfald og samfunnsrolle er perspektiv som den nye strategiplanen vil legge særleg vekt på. Sentrale oppgåver for administrasjonen i 2022 er:

- Utarbeide ein langsiktig investeringsplan for Valdres Folkemuseum
- Følgje opp rehabiliteringa av Slidrehuset ved Valdres Folkemuseum (Sparebankstiftelsen DNB)
- Følgje opp plan for vedlikehald av Velkomstbygget på Valdres Folkemuseum

Arbeidet med budsjett og økonomikontroll er forankra i leiargruppa med jamleg rapportering til styret, samt gjennomgang og kontroll av prosjekt, resultat og prognosar.

Museumsfagleg arbeid og utvikling

Omfattar arbeidet med forskning, formidling, forvaltning og fornying

Den museumsfaglege innsatsen følgjer dei fire f-ane; forskning, formidling, forvaltning og fornying. Bunad og folkedrakt, folkemusikk og folkedans, bygningsvern og støls- og hyttekultur er dei fire kulturhistoriske satsingsområda. I tillegg er mangfald, samfunnsrolle, berekraft og immateriell kulturarv tematikkar som KUD ber ein jobbe særskilt med. Med utvida rammetilskott frå 2021 er det skapt store forventningar til at museet skal levere eit godt arbeid på desse siste områda.

Berekraft, mangfald og samfunnsrolle

Dei fire satsingsområda ved Valdresmusea representerer tradisjonelle kulturhistoriske emne som i liten grad er fanga opp av andre museum. Det er i arbeidet med satsingsområda at museet tek eit nasjonalt og internasjonalt ansvar.

Dei siste åra har det meldt seg forventningar til at musea i Noreg skal ta eit større samfunnsansvar. Med samfunnsansvar meiner vi ei kritisk drøfting av dei posisjonane, praksisane og førestillingane som musea og samfunnet styrer etter. Her har Valdresmusea bana veg og bidrege til utvikling av sektoren. Dei siste åra har tema som mangfald og utanforskap og emne råka av konflikt og usemje prega dette arbeidet. Utstillinga Fargerike fellesskap utfordrar førestillingar om nasjonen som ein homogen fellesskap.

Musea er òg ein del av demokratiets infrastruktur. Men demokratiet funkar ikkje om ikkje alle kjenner seg heime i det. Derfor har musea ei viktig oppgåve i å ta vare på minne og spor etter oss alle – også dei menneska som samfunnet har påført skam og stigma – og som musea ikkje har sikre spora til. Dette er Valdresmusea sitt utgangspunkt i arbeidet mangfald og representasjon. Korleis kan til dømes skeive liv og kvardagar bli del av arbeidet ved Valdresmusea?

Sjølvberging og naturforvaltning er stikkord for studie av eldre kultur. Dei siste åra har berekraft og miljø segla opp som diskusjonstema i museumsfaglege samkome og stadig fleire spør seg korleis musea kan bidra med kunnskap og innsikt i desse spørsmåla. Forvaltinga av naturressursane er ei anna side av den same tematikken. I spørsmålet om forvaltinga av fjellet møter ein gjerne kjente interesse motsettingar. Dette er motsettingar som museet skal engasjere seg meir i gjennom prosjektet «Eit skigardsdele».

Immateriell kulturarv

I 2007 ratifiserte Stortinget UNESCO-konvensjonen om immateriell kulturarv. Denne legg føringar for arbeidet med kulturarv og gjennom tildelingsbrevet frå staten har alle museum plikt til å gjennomføre tiltak på dette området. I Noreg er det Kulturrådet som koordinerer det nasjonale arbeidet.

Valdresmusea arbeider kvar dag for å realisere måla med konvensjonen. Saman med lag, organisasjonar og enkeltpersonar bidreg museet til å sikre livsvilkåra for småe kulturelle ytringsformer i Noreg. Særleg gjeld dette arbeidet med folkemusikk, folkedans, folkemusikkinstrument, bunad og folkedrakt.

Oppgåver i arbeidet med mangfald, samfunnsrolle og immateriell kulturarv i 2022:

- Mangfald og berekraft: Drive samfunnsrolleprogrammet «Eit skigardsdele»
- Mangfald: Delta i forskingsprosjektet «Folkemuseene i mangfoldige samfunn»
- Mangfald: Gjennomføre demokrati- og mangfaldsprosjektet «Ung i debatten»
- Mangfald: Gjennomføre yrkesfagprosjektet «Utanforskap og kloke hender»
- Mangfald: Arrangere seminar om skeiv bygdehistorie
- Immateriell kulturarv: Kurs i eldre handverksteknikkar
- Immateriell kulturarv: Rehabilitering av kursverkstad
- Immateriell kulturarv: Vidareutvikle formidlingstilbodet i friluftsmuseet
- Immateriell kulturarv: Produksjon av langeleikar og hardingfeler
- Immateriell kulturarv: UNESCO-nominasjon av den norske bunadbruken
- Immateriell kulturarv: Gjennomføre Nordisk instrumentseminar

Forsking

Omfattar forskingstid til utvalde medarbeidarar og samarbeid med institusjonar om prosjekt.

Forskinga ved museet skal legge grunnlaget for arbeidet med innsamling og dokumentasjon, utstillingar, publikasjonar og rekonstruksjon av bunader og historiske musikkinstrument. Målet med forkinga er å utvikle dei tre definerte satsingsområda gjennom ny kunnskap. Gjennom forking legg ein vinn på å formidle nye perspektiv og komplekse samanhengar. Dette er avgjerande dersom museet skal leve opp til rolla som kritisk og relevant samfunnsaktør.

Valdresmusea har eit lite, men ivrig forskingsmiljø med bakgrunn i faga etnologi, historie, kunsthistorie og musikkvitskap. Museet har ein tilsett med autorisasjon NMF. I 2022 skal to tilsette ta semesteremna «Vitskapeleg publisering for museumstilsette» og «Å forske i og på museum» ved Universitetet i Bergen. Det er eit mål at to nye tilsette får konservatorautorisasjon i løpet av 2022/2023.

Forskinga ved Valdresmusea spring ut av arkiva og samlingane, kompetansen hjå dei tilsette og særleg to av satsingsområda: folkemusikk og folkedans, og bunad og folkedrakt. Ved Norsk institutt for bunad og folkedrakt held dei fram arbeidet med styrka forskingsressursar frå 2019. I 2022 blir boka «Fyrstedamer i bunad» publisert, som dels spring ut av den nye basisutstillinga ved museet og dels er knytt til NBF sitt 75 års-jubileum i 2022. Boka er skriva av dei tilsette ved NBF og byggjar på arkivmateriale frå instituttet og andre samlingar.

Valdresmusea sine utstillingar står i berøring med forkinga. Dette gjeld særleg basisutstillingane der ein har forka på bunadshistoria, folkekunsten og understraumane for norsk nasjonalisme i etterkrigsåra. Minneinnsamling og samtidsdokumentasjon vil òg stå sentralt i arbeidet med museumsprogrammet «Eit Skigardsdele». Programmet blir gjennomført saman med Lillehammer museum, Randsfjordmuseet og museumsnettverket Samtidsnett. Mangfald og samfunnsrolle står i sentrum for prosjektet «Museene i mangfoldige samfunn», som blir gjennomført saman med Anno Museum og Høgskulen i Innlandet.

Forskinga ved Valdresmusea i 2022 omfattar:

- Ferdigstille boka «Fyrstedamer i bunad» (Press forlag/NBF)
- Drive samfunnsrolleprogrammet «Eit skigardsdele»
- Delta i forskingsprosjektet «Folkemuseene i mangfoldige samfunn» (Anno Museum/INN)
- Delta i kompetanseutviklingsprogrammet ved Universitetet i Bergen
- Utarbeide eigen forskingsplan for NBF og VM (i lys av utvida tilskott frå KUD)
- Delta på kurs i dokumentasjon av munnleg historie (Memoar)

Formidling

Omfattar programmering, utstilling, arrangement, kurs, seminar, omvising, rådgjeving, publisering, skuleformidling, kommunikasjon, merkevarebygging, butikk og sal, digitale og fysiske besøkstal.

Med formidlingsarbeidet skal vi nå eit breitt publikum med variert kunnskap og ulike opplevingar, bidra til fysiske og digitale besøk, fremje dialog og kritisk refleksjon, bidra til rekruttering i levande tradisjonskultur, og skapa ringverknadar for menneske og samfunn – lokalt og nasjonalt.

Valdresmusea er ein viktig møteplass i arbeidet med levande tradisjonskultur, ikkje minst i formidling av folkemusikk, folkedans, bunadbruk, bygningsvern og stølskultur. Sommarsesongen med formidling av tradisjonshandverk, folkemusikk og folkedans gir ringverknadar for rekrutteringsarbeidet og for spreiding av kunnskap og gode opplevingar.

Arbeidet med utstillingar, foredrag og seminar blir av Kulturrådet omtala som modig når det kjem til val av tematikk, og museet viser evne til å formidle kritiske perspektiv og komplekse samanhengar. Arbeidet med utstillingar og seminar skjer på eit lokalt og nasjonalt nivå.

Med foredrag, kurs, seminar og konsertar, både fysiske og digitale, har museet òg markert seg lokalt og nasjonalt. Aktiviteten er omfattande og rommar eit spekter av opplevingar og uttrykk. Det nasjonale avtrykket ser ein i slikt som fagseminar, handverkskurs, Valdres sommersymfoni, Hemsingfestivalen og Jørn Hilme-stemnet. Sidan 2009 har museet skipa til 120 handverkskurs. Kursa er populære og har samla over 1000 deltakarar.

Målet med museumsformidlinga har lenge vore å «speile folkets liv», slik Moltke Moe uttala seg då han opna Norsk Folkemuseum i 1902. Men, ikkje alle kjenner seg heime på musea og mange livshistorier har vore krevjande å formidle. Derfor er musea utfordra i spørsmål om *kven* ein definerer som målgruppe og korleis museumsarbeid kan nå *fleire*. Dette gjer vi mellom anna gjennom prosjekta «Eit skigardsdele», «Ung i debatten», «Styrke handverket» og samfunnsrollesamarbeidet med Randsfjordmuseet.

Prioriterte formidlingstiltak i 2022 er:

- Drive demokrati- og mangfaldsprosjektet «Ung i debatten» (lokalt program)
- Arrangere Skeiv bygdehistorie (nasjonalt program)
- Arrangere Nordisk instrumentbyggingseminar (nordisk program)
- Arrangere Grubleseminar for forskarar, handverkarar og lokalhistorikarar (nasjonalt program)
- Arrangere foredrags- og kursrekke (lokalt program)
- Arrangere attraktive tilbod for museets besøkande

Forvaltning

Omfattar dokumentasjon, innsamling, registrering, digitalisering, sikring, bygningsvern og restaurering, vedlikehald, skjøtsel og drift.

Samling og arkiv

Valdresmusea forvaltar store samlingar. Desse representerer som oftast ein tradisjonell bygdekultur og er skapte med utgangspunkt i ein eldre innsamlingspolitikk. Samlingane er flotte i seg sjølv, men manglar gjerne breidde og samfunnsmessige representasjon. Arkiva romar større sosial og kulturell variasjon, og utgjer ein meir heilskapleg samfunnsdokumentasjon.

Samlingar og arkiv høyrer til samfunnets viktigaste kulturelle kapital, og representerer minnet til fellesskapen. Valdresmusea skal sikre ei berekraftig forvaltning av arkiva og samlingane, medan innsamlingspolitikken skal sikre samfunnsmessig representasjon og styrking av satsingsområda. Forvaltingsarbeidet skal bidra til vidareføring av kulturarv og tradisjonskunnskap, gjennom sikring, digitalisering, vedlikehald og handverk.

Valdresmusea forvaltar den største samlinga kulturhistorisk materiale i Valdres; 29 000 kulturhistoriske gjenstandar, 107 historiske bygningar og 26 andre kulturminne, 700 papirarkiv, 16 000 lydfiler, 100 000 nasjonale draktregistreringar, 100 000 historiske foto og 300 000 nyare dokumentasjonsfoto. Det er god framdrift i arbeidet med å registrere og digitalisere samlingane og arkiva, særleg fotoarkivet har vorte mykje tilgjengeleg for publikum dei siste åra.

I 2021 starta Valdresmusea eit samarbeid med Nasjonalbiblioteket om digitalisering av historisk lyd- og filmmateriale. Dette arbeidet held fram i 2022.

Prioriterte samlingstiltak i 2022 er:

- Halde fram med ordnings- og registreringsarbeidet av foto, arkiv og gjenstandar
- Samarbeide med Nasjonalbiblioteket om digitalisering og deponering av lyd
- Starte opp arbeidet med minneinnsamling som del av programmet «Eit skigardsdele»
- Ferdigstille samlingsplan

Antikvarisk bygningsvern

Antikvarisk bygningsvern er ei forsømt oppgåve til trass for stor innsats med kurs og opplæring i eldre handverksteknikkar. I samband med handverkskursa er bygningsmassen ein stor ressurs. Med eit våtare klima med meir styrtregn er behovet for tilsyn dessutan større enn før.

Det vart i 2020 laga ein heilskapleg vedlikehaldsplan for dei antikvariske husa. Denne blir lagt til grunn for det framtidige antikvariske arbeidet. Arbeidet vart utført av Dag Lindbråten, tidlegare bygningsvern-rådgjevar ved Randsfjordmuseet. Planen følgjer NS 16096:2012 (bevaring av kulturminne) og gir god innsikt i tilstandsgrad, tiltak og kostnader. På Bagn er dei fleste av bygningane i god stand. På Valdres Folkemuseum og Bautahaugen er fleire av husa sett opp utan at gamle skader vart reparert.

Ved Valdres Folkemuseum er det ingen handverkarar til å drive antikvarisk restaurering, men ein kjøper handverkstenester av lokale handverkarar. Her òg er det eit stort behov for vedlikehald og restaurering. I 2021 vart Valdresmusea tildelt 1 million kroner i eingongsstønad til restaureringstiltak på stølsområdet

på Valdres Folkemuseum. Tiltaket tek til hausten 2022 og skal vere ferdig hausten 2023. Andre viktige tiltak på friluftsmuseet er gjerding og skjøtsel av kulturlandskapet.

Prioriterte antikvariske tiltak i 2022 er:

- Restaurere stove og øvre låve på Frigstadplassen (VFM)
- Ferdigstille restaurering av Peisestuen (VFM)
- Ferdigstille restaurering av Brennbygningen (VFM)
- Gjennomføre diverse tiltak på sel frå Øygarden (VFM)
- Legge spontak på Brakadokka (BS)
- Oppstart prosess med mål om å legge nytt teglsteinstak på Stabelbygningen (BB)
- Halde fram restaureringstiltak på Bautahaugen og Bagn Bygdesamling jamfør prioritert liste

Kursarena og amfi

Sparebankstiftelsen DNB gav i 2021 eit tilskott på 1,5 millionar kroner til istandsetjing av kursarenaer på Valdres Folkemuseum, og i (2019) 450 000 til tiltak i museumsamfiet på Valdres Folkemuseum.

Valdresmusea vil prioritere tiltak på følgjande arenaer:

- Slidrehuset (nytt golv, nye lagerrom, ny belysning mm)
- Festsalen i Velkomstbygget (ny belysning i taket)
- Verkstaden i Jonsheggebygningen (primært opprydding og betre tilrettelegging for lagring)
- Ferdigstille vindskjerming og tiltak i amfiet på Valdres Folkemuseum

Sikring

Arbeid med sikring handlar om å redusere risiko for skade for besøkande og tilsette, og å hindre skade på anlegg og kulturhistoriske verdiar. Ei sikringsgruppe gjennomfører årleg risikokartlegging.

Prioriterte tiltak i 2022:

- Revidere RoS-analyse for Valdres Folkemuseum
- Utarbeide ei RoS-analyse for Bautahaugen Samlinger
- Avklare forhold rundt (nytt) brannvarslingssystem på Bautahaugen Samlinger
- Vurdere kameraovervaking (VFM)
- Vurdere takoverbygg ved kjellarinngang på Jonsheggebygningen (VFM))

Fornyng

Omfattar utvikling og fornying av system, infrastruktur, samarbeid og rutinar.

Gjennom museumsnettverka og i samarbeid med andre aktørar skal Valdresmusea bidra til utvikling av sektoren. Valdresmusea, Opplandsarkivet og andre har i fleire år vore i dialog med Nasjonalbiblioteket og Kulturdepartementet om framtida for ein ny, digital infrastruktur for musikkarkiva. Vi reknar med å halde fram med denne dialogen også i 2022. Det same gjeld KulturIT som i 2022 omorganiserer seg og slik gjer det mogleg for fleire av kundane, inkl. Valdresmusea, å spele inn behov og ynskje om endring.

Det har elles vore etterlyst frå Kulturrådet ein klarare plan på vedlikehald og utvikling av kompetanse. Korleis skal ein sikre sårbar og sjeldan kompetanse når medarbeidarar sluttar? Korleis kan Valdresmusea bidra til utdanning og kompetanse på område der det i dag korkje finst studieløp eller anna skule?

Prioriterte oppgåver i 2022 er:

- Utarbeide ein kompetansehevingsplan for alle område
- Halde fram dialogen med Nasjonalbiblioteket og KUD om ny digital infrastruktur for lydarkiva
- Bidra til god overgang frå Opplandsarkivet til Innlandsarkiva

Tiltaksplan 2022

Drift og administrasjon

- Utarbeide budsjett, tiltaksplan og strategiplan for Valdresmusea
- Utarbeide investeringsplan for Valdres Folkemuseum
- Utarbeide årsrapport og budsjettsøknad til Kulturdepartementet
- Halde fram forsikringsavtale med KLP
- Følgje opp lokale, regionale og statlege styresmakter
- Følgje opp prosjekt, samarbeidspartar og støttespelarar

- Følgje opp rekneskap-, løns- og personalarbeid
- Følgje opp daglege driftsoppgåver som reinhald og vaktmesteroppgåver
- Gjennomføre personalmøte, personalsamtaler og ferdigstille stillingsinstruksar for alle tilsette
- Utarbeide kompetansehevingsplan for tilsette
- Følgje opp tiltak knytt til pandemihandtering

- Følgje opp datainvesteringar og vedlikehald av system- og programvare
- Følgje opp behovet for elektronisk post- og journalsystem
- Følgje opp behovet for miljøsertifisering (Visit Valdres/VNK)

- Følgje opp vedlikehaldsplan for Velkomstbygget og administrasjonsbygget
- Ferdigstille vindskjerming og tiltak i amfiet på Valdres Folkemuseum

Kulturhistorisk arbeid

- Utarbeide prosjektsøknadar
- Utarbeide samlingsplan
- Følgje opp utviklingsoppgåver på arkivområdet (Opplandsarkivet/Innlandsarkiva og NB)
- Følgje opp Nasjonalt nettverk for drakt og tekstil (NBF)
- Følgje opp deltakinga i dei øvrige nasjonale nettverka
- Følgje opp dei regionale museumsnettverka Museumsforum Innlandet
- Følgje opp samarbeidsavtala med Randsfjordmuseet
- Følgje opp høyringssvar og fagpolitisk arbeid
- Følgje opp samarbeidet med festivalar, vennelag og andre samarbeidspartnarar
- Skrive nominasjonssøknad «Bunadbruken i Noreg» til UNESCOs liste over immateriell kulturarv

Forsking

- Ferdigstille boka «Fyrstedamer i bunadshistoria (Press forlag/NBF)
- Ferdigstille boka «Langeleiken – heile Noregs instrument (Novus forlag)
- Ferdigstille fagfellelevurdert artikkel til prosjektet «Folkemuseene i mangfoldige samfunn»
- Drive samfunnsrolleprogrammet «Eit skigardsdele»
- Utarbeide ein forskingsplan for NBF og VM (i lys av utvida tilskott frå KUD)
- Delta i to studieløp ved Universitetet i Bergen
- Delta på kurs i dokumentasjon av munnleg historie (Memoar)
- Gjennomføre fire feltarbeid (NBF)

Utstilling

- Vidareutvikle nasjonalismeutstillinga (VFM)
- Produsere fotoutstilling utanfor Velkomstbygget (VFM)
- Komplettere dagens utandørs fotoutstillingar med cirka 10 nye plansjar (VFM + BB)
- Samarbeide med Nasjonalmuseet om vandreutstilling til Skeivt kulturår 2022
- Inngå samarbeid med Sayed Hasan om «Hasanens kjelke» (VFM)
- Vise Marianne Liens utstilling «Hytta – fire vegger rundt en drøm» (VFM)
- Produsere skilt om fornminne på Valdres Folkemuseum – samarbeid med IFK
- Produsere 2–3 nettutstillingar frå fotoarkivet og gjenstandssamlinga (VFM)
- Forlenge avtale om hovudplaggutstilling

Arrangement og museumsaktivitetar

- Arrangere konsertar, foredrag, temakvelder og aktivitetar ved alle avdelingane
- Medarrangør av Jørn Hilme-stemnet, Valdres sommersymfoni, Landbruksdagen
- Vidareutvikle foredragsserien
- Vidareutvikle formidlingstilbodet i friluftsmuseet
- Vidareutvikle folkemusikkformidlinga og museet som møtestad for unge folkemusikarar (VFM)
- Vidareutvikle gruppetilbodet (VFM, BB, BS)
- Reindyrke handverksprofilen i museumsbutikken (VFM)

Kurs og opplæring

- Gjennomføre bygningsvernkurs
- Gjennomføre handverkskurs for barn og unge
- Utvikle og gjennomføre demokratilære-programmet Ung i debatten saman med VVS
- Utvikle og gjennomføre yrkesfagprosjektet «Utanforskap og kloke hender» saman med VVS
- Gjennomføre to samlingar i kursrekka Bunadopplæringa (NBF)
- Vidareutvikle Den kulturelle skulesekken (DKS)
- Vidareutvikle og gjennomføre opplæringskurs for sommartilsette
- Utvikle og gjennomføre samarbeid med Nord-Aurdal ungdomsskole

Seminar og fagdagar

- Gjennomføre Skeiv bygdehistorie
- Gjennomføre Nordisk instrumentseminar (i samarbeid med Jørn Hilme-stemnet)
- Gjennomføre Grubleseminar for kyrkjeforskarar, handverkarar og lokalhistorikarar i Slidredomen
- Gjennomføre Fagdagar i bunad og folkedrakt (NBF)
- Gjennomføre lansering av jubileumsår og seminar med boklansering på Valdres Folkemuseum (NBF)
- Gjennomføre jubileumsseminar, festmiddag og førestilling i Oslo (NBF)
- Gjennomføre arbeidsseminar i prosjektet «Eit skigardsdele»

Informasjon og marknadsføring

- Produsere innhald til heimeside, DigitaltMuseum, Facebook, Instagram, YouTube og Tripadvisor
- Produsere og distribuere sommarprogram og kursprogram
- Produsere pressemeldingar og annonser før alle arrangement
- Produsere diverse skilt til museumsområda
- Drive sals- og marknadsfremjande tiltak overfor kundar og turoperatørar

Publikasjon

- Produsere katalog til utstillingane «Rotasjon» og «Fargerike fellesskap – kvitt raseri» (VFM)

Gjenstandssamlinga

- Registrere 200 gjenstandar og publisere 200 registreringar på digitaltmuseum.no
- Registrere og ordne alle gjenstandane i minst eitt rom ute i friluftsmuseet (VFM)
- Overhalde inntaket av gjenstandar til maks 20 enkeltobjekt (gjenstandar)
- Merke reolsystem i eit magasin (VFM)

Foto

- Registrere og publisere 2000 foto (Vestre Slidre-samlinga, Hedalsbilete og «diverse-samlinga»)
- Organisere frivilliginnsatsen
- Innlemme og konvertere den historiske fotosamlinga frå Vang folkebibliotek
- Undersøke om det er mogleg å konvertere Etnedalssamlinga til Primus
- Kartlegge og systematisere samlingane etter fotografane Neste og Faksvåg
- Gjennomføre innsamlingskveld for Fagernes-bilete
- Delta på samlingar i Fotonettverket og Innlandsarkiva
- Vurdere å innføre fotoregistreringssystem lik som på Mjøsmuseet

Privatarkiv

- Fortløpande ta imot og forsvarleg bevare, ordne og registrere innkomne arkiv
- Halde auga opne for arkivmateriale etter lite dokumenterte grupper
- Prioritere digitalisering og tilgjengeleggjering frå arkivet etter Anna og Erling Stordahl
- Prioritere digitalisering og tilgjengeleggjering frå arkivet etter Astrid Riddervold; Matkultur i Valdres
- Delta på samlingar med Innlandsarkiva

Dokumentasjonsarbeid/feltarbeid

- Drive museumsprogrammet «Eit skigardsdele»
- Dokumentere eit utval av dagens yngre og eldre utøvarar i folkemusikkmiljøet
- Dokumentere instrumentmakarar i samarbeid med ekstern filmfotograf
- Foreta fire lengre feltarbeid ulike stader i landet (NBF)

Lydarkiv

- Samarbeide med Nasjonalbiblioteket om digitalisering av lyd
- Lage langsiktig plan for dokumentasjon av Lokalkappleiken og Jørn Hilme-stemnet
- Ordne og registrere nye opptak
- Eksportere og lagre data i KulturNav frå Fiol i samarbeid med Opplandsarkivet og KulturIT
- Legge til rette for elevar, lærarar og studentar ved ulike Universitet som studerer folkemusikk

Bibliotek

- Fløtte boksamling i arkivrom til lagerrom på loftet (VFM)

Instrumentverkstaden

- Produsere 2 hardingfeler og 1 langeleik
- Utføre 100 reparasjonar og vedlikehalde Dextra Musica-oppdrag
- Produsere 3000 strengar til folkemusikkinstrument
- Publisere informasjon og bilete om alle produksjonar

Sikring

- Revidere RoS-analyse for Valdres Folkemuseum
- Utarbeide ei RoS-analyse for Bautahaugen Samlinger
- Avklare forhold rundt (nytt) brannvarslingssystem på Bautahaugen Samlinger
- Vurdere kameraovervaking (VFM)
- Vurdere takoverbygg ved kjellarinngang på Jonsheggebygningen (VFM)

Antikvarisk arbeid

Rådgjeving og rekruttering til handverket

- Synfaring og tilstandsvurdering for private huseigarar, jamfør avtale med IFK
- Arrangere ti kurs i eldre handverksteknikkar
- Følgje opp Fagskolen Innlandet og studentar innfor bygningsvern (NTNU)
- Delta i det regionale bygningsvernettverket
- Delta i museumsnettverka for bygningsvern/tradisjonshandverk og kulturlandskap

Restaureringstiltak

- Dokumentere alle tiltak i FDV-modul i Primus og NS 16096:2012
- Valdres Folkemuseum Legge skifertak på Brennbygningen
- Valdres Folkemuseum Restaurere øvre låven på Fristadplassen
- Valdres Folkemuseum Restaurere stova på Fristadplassen
- Valdres Folkemuseum Restaurere Øydgardsselet
- Valdres Folkemuseum Rehabiliter Slidrehuset
- Valdres Folkemuseum Sette i stand området rundt stasjonsbygningen
- Valdres Folkemuseum Skifte svill i stallen frå Fristadplassen
- Valdres Folkemuseum Ferdigstille Peisestuen
- Valdres Folkemuseum Kitte og restaurere vindauge
- Bautahaugen Samlinger Fortløpande vedlikehalde jamfør prioritert liste
- Bautahaugen Samlinger Legge spontak på Brakadokka, som kurs
- Bagn Bygdesamling Fortløpande vedlikehalde jamfør prioritert liste
- Bagn Bygdesamling Legge teglsteinstak på Stabellbygningen (ved eksternt tilskott)
- Gardbergfeltet Synfaring og vedlikehald av vernebygget i Gardbergfeltet

Vegetasjonspleie

- Ferdigstille urtehagen på Kvie i samarbeid med Nord-Aurdal hagelag (VFM)
- Hogge rundt kvernhusa, Fristadplassen og stølsområdet (VFM)
- Halde fram ljaslått og gjerding (VFM)